

Tadeusz Śliwa, *Balicki Jan Wojciech (1869–1948)*,
w: Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red.
Anny Siciak – na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej

Balicki Jan Wojciech (1869–1948), ks. rzymsko-
katolicki diecezji przemyskiej, prof. i rektor Sem.
Duch. w Przemyślu, bł. sł. (1991)

Ur. w Staromieściu k. Rzeszowa w wielodzietnej rodzinie Nicetasa gr.kat. dróżnika kolejowego i Katarzyny z d. Seterlak. Maturę uzyskał w Rzeszowie w 1881 r. Wychowany w bardzo religijnej atmosferze rodziny, wstąpił do Sem. Duch. w Przemyślu, w którym zdobył wykształcenie teologiczne. Przełożeni zauważyli jego pracowitość, zdolności i ponad przeciętną pobożność. W dniu 20 VII 1892 r. otrzymał święcenia kapłańskie i następnie w ciągu roku był wikarym w parafii Polna pow. grybowski. W działalności duszpasterskiej dwie cechy zwracały uwagę: jego pobożność i skuteczne zwalczanie pijactwa. Wysłany do Rzymu na studia pogłębił znajomość filozofii i prawa, a z teologii w Gregorianum uzyskał doktorat w 1897 r. Swoim zachowaniem zdobył zaufanie przełożonych Kolegium Polskiego, którzy wyznaczyli go na prefekta konwiktorów. Po powrocie powierzono mu wykłady teologii dogmatycznej w Sem. Duch. w Przemyślu, kontynuowane do 1932 r., ale od r. akad. 1929–1930 wykładał w zmniejszonym zakresie.

W latach 1908–1909 odbył zagraniczną podróż naukową, a w początkach I wojny światowej wobec działań militarnych przebywał do 1915 r. poza Przemyślem. W przygotowywanych w języku łacińskim wykładach opierał się na popularnym w seminariach duchownych – ze względu na jasny wy-

kład – podręczniku Fr. Eggera (zm. 1918) *Enchiridion theologiae dogmaticae specialis*, Brixen 1887 (wyd. 7, 1911). Niektóre zagadnienia dogmatyczne przedstawiał jednak we własnym ujęciu. Jego słuchacze wspominali, że wykłady były przepojone religijną żarliwością. Celem utrwalenia materiału stosował częste, zapowiedziane odpytywanie kleryków z przerobionego materiału. Wtedy i na egzaminach wymagał od kleryków zrozumienia problemu i logicznego – choćby krótko – przedstawienia go. Doceniano jego sprawiedliwe oceny. Oprócz obowiązków profesora dwukrotnie był w seminarium prefektem, a więc odpowiedzialnym za przestrzeganie jego regulaminu. Od r. akad. 1928–1929 w ciągu 6 lat był jego rektorem i wtedy ponownie mieszkał w budynku seminarium. Ku zaskoczeniu niektórych współpracowników okazał się sprawnym zarządcą tej instytucji i orientującym się w potrzebach kleryckiej społeczności. Jego spokój i znajomość psychiki młodych ludzi, dobroć, a zwłaszcza osobista pobożność jednały mu powszechny szacunek i zaufanie.

Ponadto w kurii biskupiej spełniał różne obowiązki wymagające znajomości teologii. Świadom wagi nauczania wiernych zasad chrześcijaństwa, w młodości głosił kilka razy kazania misyjne i rekolekcyjne, był też współorganizatorem, a od 1922 r. prezesem Misyjnego Związku Kleru. Jako wolontariusz w okresie 10 lat był kapelanem szpitala powszechnego w Przemyślu przy ul. Władycze. Spotykane tam leczące się prostytutki natchnęły go myślą zorganizowania im zakładu opiekuńczego, zrealizowaną w 1916 r. najpierw w Przemyślu, potem przeniesionego do sąsiedniego Kruhela i powiększonego. Za-

kład funkcjonował do II wojny światowej, zabezpieczał utrzymanie i pracę dla kilkunastu pensjonariuszek. Kierowanie nim przekazał ss. Opatrzności Bożej, a sam opiekował się nim duchowo i materialnie.

W początkach XX w. z polecenia bpa J. Pelczara sprawował opiekę duchową nad młodzieżą rzemieślniczą i organizowaniem związku zawodowego robotników oraz rzemieślników, ale wobec nikłych rezultatów zrezygnował z niej.

Główną dziedziną jego działalności było przekazywanie klerykom wiedzy teologicznej w zakresie katolickich zasad wiary, ale nie mniej ważnym elementem jego oddziaływania na nich była osobowość ascetyczna. Był człowiekiem głęboko uduchowionym, na co wskazywała nawet jego fizjonomia. Z tych względów bp F. Barda (1933–1964), już po przejściu ks. Balickiego na emeryturę, polecił mu mieszkać w budynku seminarium. (Po zajęciu budynku przez władze sowieckie w 1939 żołnierze sowieccy odnosili się do niego z szacunkiem). Później polecono mu przenieść się do domu biskupiego, w którym pozostał do śmierci. Obok nauczania, drugą ważną gałęzią jego działalności było spowiednictwo, prócz szpitala, w klasztorach żeńskich, w których głosił także konferencje, oraz przez całe życie w katedrze. Sposób jego kierownictwa ascetycznego ukształtował powszechną opinię o jego świętości, czego zewnętrznym wyrazem był jego tłumny pogrzeb w marcu 1948 r.

Pisarskim wyrazem jego przemyśleń jest ponad 2000 krótkich refleksji stanowiących podstawę rozmyślań – modlitwy myślniej (opublikowanych)

Szkice codziennych rozmyślań, które zapewniły mu miejsce w teologii duchowości. Pisał i na inne tematy. Jego bibliografia podmiotowa obejmuje 29 pozycji, przeważnie artykuły, w tym publicystyczne. Wobec przejawów kultu prywatnego, w latach 1959–1963 przeprowadzono w diec. pierwszy etap procesu beatyfikacyjnego, na drugim etapie w Rzymie, w grudniu 1994 ogłoszono dekret o heroicności jego cnót. Aktu beatyfikacji dokonał papież Jan Paweł II w Rzymie w 1991 r.

Na temat jego duchowości powstały dwie prace doktorskie: Michał Mierzwa, *Duchowość chrześcijańska według ks. Jana Balickiego (1869–1948)*, Sandomierz 1998; Stanisław Jamrozek, *L'umiltàe il suo significato nella vita Christiana. Studio theologico-spirituale basato sugli scritti del Servo di Dio Jan Balicki*, Romae 2000. Powstało też kilka prac magisterskich. Referaty wygłoszone w trakcie dwukrotnie zorganizowanych sympozjów na jego temat wydano w pracach zbiorowych: *Pasterz według Serca Bożego. Materiały sympozjum naukowego poświęconego Słudze Bożemu ks. Janowi Balickiemu (10–11 marca 1993)*, praca zbiorowa, red. S. Hareźga, Przemyśl 1993, 151, [1] s.; *Duch Pański postął mnie. Materiały sympozjum naukowego poświęconego Czcigodnemu Słudze Bożemu księdzu Janowi Balickiemu (14–15.03.1998)*, Przemyśl 1999, 217 s.

Bibliografia: Ataman J., *Balicki Jan Wojciech*, w: *Hagiografia polska. Słownik bio-bibliograficzny*, t. 1, red. R. Gustaw, Poznań 1971, s. 93-101, tamże bibliogr. w oprac. R. Gustawa s. 101; Śliwa T., *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 5: 1918–1981, red. L. Grzebień, Warszawa 1983, s. 63-65, tamże bibliogr.